

gyakran rejtve marad. A könyv harmadik része a kémia méltánytalanul alacsony közmegítelésének okait elemzi, és útmutatót ad a vegyészeknek és oktatóknak milyen módon, milyen eszközökkel tudnak ezen változtatni. Példaként hozzák fel „A kémia mérföldkövei” elnevezésű plakátsorozatát, amelyet Pavláth Attila ACS-elnökként indított el 2001-ben. A 32 tablóból álló gyűjteményt 2007-ben Magyarországon is bemutatták a Magyar Kémikusok Egyesülete és az ACS magyar tagozata közreműködésével. Mára az anyagot 34 nyelvre fordították le, és vándorkiállítás formájában járja körbe az országokat. A tablók interneten bárki számára elérhetők és szabadon letölthetők (www.chemistryinyourlife.org).

A könyv két zárófejezete közül az első azt tárgyalja, hogy mi-

lyen kihívások elé néz a kémiai a jövőben pl. a globális felmelegedés, a fenntartható fejlődés és az életminőség további javítása tekintetében, illetve milyen új irányok nyílnak meg a kémia számára pl. az úrkutatás, a jövőbeli űrutazások területén. Az utolsó fejezet a harmadik világ (azon belül Afrika) kémiával kapcsolatos sajátos problémáit elemzi.

Összefoglalva: a Pavláth Attila és Choon H. Do által jegyzett mű széles olvasóközönség számára (beleértve az általános érdeklődéssel bíró, nem szakmabeli olvasót; a tudományág oktatóit és művelőit) nyújt betekintést a kémia életünk minden területét átható világába és jól szolgálja a kémia közmegítelésének javítását célzó erőfeszítéseket.

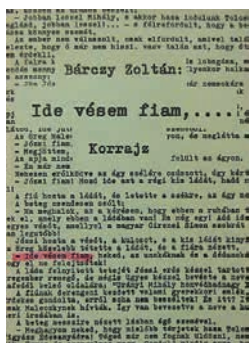
Dormán György

Egy könyv margójára

(Bárczy Zoltán: *Ide vésem fiam...*)

„Aki nem ismeri a múltját, az nem igazodik el a jelenben, és nem tudja a jövőjét sem építeni!” (J. J. Stalter)

A 19. század – s különösen annak utolsó harmada – a magyar történelemnek, benne a technikatörténetnek is igen izgalmas idő-

szakza. Az akkori hihetetlen mérvű gazdasági-műszaki fejlődés révén a 19–20. század fordulóján számos területen a magyar színvonal jelentette a világszínvonalat! Kiket ismerünk a 19. század műszaki értelmiségéből? Baross Gábort, Ganz Ábrahámot, esetleg Irinyi Jánost, Jedlik Ányost – pedig sokkal többen voltak!

Az 1860-as évek első felében már lencsgömben a Bach-korszak, de a kiegyezésnek még híre sincs. Az uralkodó (hivatalos) szemlélet: ami osztrák vagy német, netán angol, az jó, de ami magyar, az üldözendő! És ebben a légkörben a Felvidéken mozgolódik valami. A későfeudális alapokon szerveződött Rimai Koalíció és a Murányi Unió korszerű társaságba, a Rima-Murány-völgyi Vasművelő Egyletbe (részvénytársaságba) tömörült, és Volny József személyében fiatal, dinamikus vezetőt – főfelügyelőt – választott.

Volny József akkori műszaki értelmiségünk méltatlanul elfelejtett alakja.

Volny József 1819-ben született Szepesolasziban, és 1878-ban halt meg Osgyánban – mindkettő a Felvidéken, a valamikori Szepes, illetve Gömör megyében található. Volny beutazta Európát, és tanulmányozta a jelentősebb vasműveket. Az általa alapított nádasdi (ma Borsodnád) finom-hengergyár akkoriban a kavarókemencéivel, profilhenger-soraival, egyes termékeiben a világszínvonalat jelentette!

Az *Ide vésem, fiam...* című könyv megidézi a gyáralapító Volny József személyiségét, szemléletét. Tanúi lehetünk ama több mint másfélszáz évvel ezelőtti elszánt, hősies küzdelemnek, amelyet hazánk iparosodása végett az akkori műszaki értelmiség vívott.

A nádasdi gyár alapításának körülményeit bemutató *Ide vésem, fiam...* korrajzának mellékletében édesapám, id. Bárczy Zoltán így idézi Volny alakját:

„Volny szakértelmének és rendkívüli vezetési képességeinek köszönhető, hogy működése idején a borsod-gömöri vasgyártás

rövid idő alatt fellendült; a manufaktúra jellegű kisüzemeket felszámolta, és csak a gyárüzemnek alkalmas telepeket fejlesztette korszerű nagyüzemekké. Az egyre jelentősebb termelés révén képződött jövedelem túlnyomó részét – a részvényesek állandó tiltakozása ellenére – következetesen beruházásokra fordította, és így az üzemeket rendszeresen fejlesztette.

Jó érzéke volt a kereskedelmi feladatokhoz is: a balkáni országokban elsőként szervezte meg a vasáruink értékesítését, sőt igen sok hengerelt árut exportált Bécsbe (!) is!”

Volny személye, tevékenysége, kimagasló szociális érzékenysége a mai vállalkozások előtt is példaértékű: a német „leben und leben lassen” kifejezést nem a manapság divatos pongyola fordításban (élni, és élni hagyni...), hanem helyesen, műveltető szerkezetként értelmezve vallotta magyarul: „élni, és éltetni tartozunk” – és eszerint szervezte a munkáját. Szociálpolitikájában az Egylet utódja, a Rimamurány-Salgótarján Vasmű Rt. évtizedekkel később is Volny szellemét követte: munkáskolóniáinak színvonalára messze meghaladta az akkor elfogadottnak tartott szintet. A gyáralapítók és a későbbi vezetők is hamar felismerték, hogy a cég sikeressége a nyersanyag, a gépeken, az energián túl a céghez hű és elkötelezett dolgozók szorgalmas munkáján is múlik. A kórház, az új kultúrházak, az 1934-ben (a nagyapám közreműködésével is) épült katolikus és evangélikus templomok, színjátszó csoportok, fúvószenekar, sportegyesületek, strandfürdő – mind-mind a dolgozók jólétét szolgálták. A katolikus templom színvonalát jelzi, hogy már 25 éves kora előtt műemlékké nyilvánították!

A nagyszerű emberi teljesítmények, a példamutató hazafiság, a jó erkölcs mellett a könyvben megjelennek a sajnos oly ismerős emberi gyarlóság, kicsinyesség életképei is. Izgalmas fejezetekben olvashatunk a gyáralapítók tervszerű, elszánt munkájáról, s a befogadó településrész (a falu) hétköznapjairól számtalan forrás által megerősített hiteles történeteket, adomákat.

A Nádasdi Lemezgyár 1995-ben megszűnt, de Borsodnád ma is büszke a 134 éven át működött lemezgyárára. A gyár nemcsak a községnek, hanem a környező települések számos lakójának adott megélhetést, biztos kenyeret, így joggal kötődnek hozzá – holta után is.

ifj. Bárczy Zoltán

okl. vegyészmérnök

(A könyv a kiadónál, a Bárczy Környezetvédelmi Kft.-nél,

az iroda@barczy.hu címen 3000 Ft + postaköltségért megrendelhető.)